

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу**

Затверджено на засіданні
кафедри економіки, готельно-
ресторанного та туристичного бізнесу

Завідувач кафедри ID 11012
Протокол № 1 від 1.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (Обов'язковий/вибірковий)	Аналіз і оцінювання ризиків Обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та бізнес
Рік викладання	2025-2026
Семестр	8 семестр
Викладач (-і)	Пилипенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	ORCID: 0000-0003-3170-1208
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	pylypenko_kateryny@msspu.edu.ua Онлайн-консультації: через системутцентру освітніх дистанційних технологій, Zoom, Googl Meet
Сторінка освітнього компонента на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4267

Анотація до освітнього компонента

Програму освітнього компонента «Аналіз і оцінювання ризиків» складено відповідно до освітньої програми «Економіка та бізнес».

Освітній компонент належить до циклу обов'язкових освітніх компонентів освітньої програми. «Аналіз і оцінювання ризиків» передбачає узагальнення фундаментальних знань світової економічної думки і практики, висвітлює такі питання, як моделі суспільного розвитку, система відносин власності, виникнення та значення грошей в товарному виробництві, форми суспільного виробництва, економічні системи, власність, ринок, економічна динаміка, кон'юнктура, конкуренція, державне регулювання економіки, циклічні процеси коливання економіки, підприємництво.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента є формування знань і навичок стосовно обґрунтування господарських рішень з різним ступенем невизначеності та ризику. Освітній компонент також формує систему теоретичних знань у сфері стратегічного аналізу і моделей розвитку підприємств, оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з стратегічного аналізу ризиків, тенденцій та процесів.

Завданнями освітнього компонента «Аналіз і оцінювання ризиків» є

- засвоєння основних принципів обґрунтування різних видів господарських рішень;
- усвідомлення, що економічні процеси зазнають впливу некерованих чинників та відбуваються в умовах невизначеності, конфліктності, принципової неможливості здійснення точних економічних прогнозів, необхідних для прийняття економічних рішень;
- вивчення методологічних підходів щодо аналізу ризику та управління ним;
- оволодіння навичками самостійно здійснювати аналіз, ідентифікацію та оцінювання ризику, використовуючи комп'ютерну техніку та програмно-математичні комплекси;
- аналіз реальної ситуації, яка склалась у певній галузі, та розробка заходів на перспективу.

Предметом освітнього компонента «Аналіз і оцінювання ризиків» є теоретико-методологічні основи та практичні методи формування й оцінювання ризиків.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- теоретичні та методологічні основи аналізу та оцінювання ризиків;
- основні поняття та термінологію курсу, визначення основних параметрів та характеристик ризику;
- технології оцінювання ризику; сучасні методи та інформаційні технології оцінювання ризику та прогнозування в умовах невизначеності.

вміти:

- визначати основні характеристики ризикових подій;
- проводити якісне та кількісне оцінювання ризику;
- визначати ймовірнісні характеристики події в умовах невизначеності; застосовувати методи експертного оцінювання;
- використовувати методи сценаріїв та оптимізаційні методи для оцінювання ризику;
- використовувати екстраполяційні методи оцінювання ризику.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів, ведення бізнесу.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси в бізнесі.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, бізнесу, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання (за видами діяльності), визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

PH13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

PH17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

PH19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

PH21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

PH24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем
4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Ненасильницьке спілкування
7. Управління знаннями
8. Робота в режимі невизначеності
9. Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	лекція	семінарське заняття	самостійна робота	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i>	32 год.	28 год.	90 год.	150/5 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю – екзамен

Політика освітнього компонента

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи;

Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

Назви блоків і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Блок I. Особливості прийняття господарських рішень в умовах невизначеності та ризику. Оцінка економічних ризиків і спрямованість господарських рішень на їхню мінімізацію						
Тема 1. Теоретико- методологічні підходи до процесу прийняття господарських рішень	12	2	2			8
Тема 2. Організаційний механізм та процесорні технології прийняття господарських рішень	12	2	2			8
Тема 3. Прийняття господарських рішень з урахуванням невизначеності	14	4	2			8
Тема 4. Ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень	14	4	2			8
Тема 5. Кількісний аналіз ризику при ухваленні господарських рішень	16	4	4			8
Тема 6. Методи оцінювання ризиків при обґрунтуванні господарських рішень	12	2	2			8
Всього за блоком I	80	18	14			48
Блок II. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ефективності						
Тема 7. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризиків	14	2	4			8
Тема 8. Прогнозування та вибір оптимального господарського рішення	12	2	2			8
Тема 9. Цільова орієнтація обґрунтування господарських рішень	14	4	2			8
Тема 10. Управління економічними ризиками при обґрунтуванні господарських рішень	14	2	4			8

Тема 11. Методологічні засади теорії ігор	16	4	2			10
Разом за блоком II	70	14	14			42
<i>Усього годин</i>	150	32	28			90

Програма освітнього компонента

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ

1. Сутнісна характеристика господарських рішень
2. Загальні підходи до прийняття рішень
3. Методологічні засади розробки рішень
4. Закони, що визначають поведінку людини та їх роль в розробці господарських рішень

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ТА ПРОЦЕСОРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ

1. Організаційний механізм прийняття господарських рішень
2. Процесорні технології підготовки та реалізації господарських рішень
3. Адміністративні заходи в процесі узгодження, прийняття і затвердження господарських рішень
4. Методи групової роботи
5. Методи, прийоми індивідуальної роботи
6. Компетентність особи, що приймає рішення
7. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка, інтуїція, досвід

ТЕМА 3. ПРИЙНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ З УРАХУВАННЯМ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

1. Поняття невизначеності, її види та причини виникнення
2. Способи урахування невизначеності при обґрунтуванні господарських рішень
3. Використання ймовірнісного підходу для обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності
4. Прийняття рішень в умовах повної невизначеності

ТЕМА 4. РИЗИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРИЙНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ

1. Ризик як економічна категорія
2. Фактори, що обумовлюють виникнення ризикової ситуації
3. Функції і джерела ризику
4. Класифікація ризиків

ТЕМА 5. КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ РИЗИКУ ПРИ УХВАЛЕННІ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ

1. Зони і рівні ризику
2. Використання кількісної оцінки ризику для ухвалення господарського рішення
3. Оцінка втрат при ухваленні господарського рішення в умовах ризику
4. Втрати у виробничому підприємстві

5. Втрати в комерційному підприємстві
 6. Втрати у фінансовому підприємстві
- ТЕМА 6. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ПРИ ОБҐРУНТУВАННІ
ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ**

1. Статистичний метод оцінки ризику
 2. Інтегральна оцінка ризику
 3. Комплексна оцінка ризиків
- ТЕМА 7. НАПРЯМИ І МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗНИЖЕННЯ
СТУПЕНЯ РИЗИКІВ**

1. Створення страхового товарного запасу
2. Страховий запас коштів
3. Розробка і впровадження системи штрафних санкцій
4. Страхування від ризику
5. Самострахування від ризику
6. Хеджування як метод зниження ризику
7. Розробка заходів, які пом'якшують вплив ризикових ситуацій на діяльність торговельного підприємства

**ТЕМА 8. ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ВИБІР ОПТИМАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСЬКОГО РІШЕННЯ**

1. Прогнозування та види прогнозів
2. Методи прогнозування господарських рішень
3. Принципи обґрунтування господарських рішень в умовах ризику

**ТЕМА 9. ЦІЛЬОВА ОРІЄНТАЦІЯ ОБҐРУНТУВАННЯ
ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ**

1. Цілі підприємства та їх класифікація
2. Побудова дерева цілей
3. Використання "дерева рішень" для обґрунтування господарських рішень
4. Етапи побудови "дерева рішень"
5. Процедура прийняття господарського рішення за допомогою «дерева рішень»
6. Очікувана цінність точної інформації

**ТЕМА 10. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ РИЗИКАМИ ПРИ
ОБҐРУНТУВАННІ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ**

1. Сутність і зміст управління ризиками
2. Характеристика процедур управління ризиками
3. Принципи управління ризиками
4. Система управління ризиками
5. Основні складові системи управління ризиками
6. Взаємообумовленість дій в системі управління ризиками
7. Загальна схема процесу управління ризиком
8. Мета і завдання розробки програми управління ризиками
9. Опис можливих правил управління ризиками
10. Інформаційне забезпечення розробки програми управління ризиком

11. Урахування взаємозв'язку прибутку і ризику при обґрунтуванні господарських рішень. Моделі управління ризиком
12. Формування стратегії управління ризиком
13. Ризик-менеджмент і його роль у визначенні стратегії управління ризиками

ТЕМА 11. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ ІГОР

1. Предмет теорії ігор
2. Класифікація ігор

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

.	Підготувати аналітичний огляд поточної ситуації в аналізі та управлінні ризиками: приклади оцінювання ризиків, на основі експертних матеріалів провідних світових корпорацій та вітчизняних підприємств тощо) (10 балів)
.	Підготувати та опублікувати тези у міжнародній конференції за індивідуальною темою (10 балів).
.	Презентація та захист доповіді за узгодженою тематикою (10 балів).

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН5. Застосовування аналітичного та методичного інструментарію для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків,	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН6. Використовує професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів, презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

<p>РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.</p>	<p>пояснення, спостереження і аналіз випадків, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, поєднані з переживаннями, виконання індивідуальних навчальних завдань</p>	<p>Поточний контроль: практична перевірка знань на заняттях; тестова перевірка знань здобувачів, доповідь, презентація. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.</p>
<p>РН8. Застосовування відповідних економіко-математичних методів та моделей для вирішення економічних задач.</p>	<p>пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни</p>	<p>Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.</p>
<p>РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p>	<p>опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів</p>	<p>Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.</p>
<p>РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання (за видами діяльності), визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p>	<p>пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного</p>	<p>Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.</p>

	навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	
РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних трудових відносин.	і опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості,	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів.

	виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.	пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.	пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, проведення інтерактивних вправ, тестова перевірка знань здобувачів. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

БАЛЬНО-НАКОПИЧУВАЛЬНА СИСТЕМА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЮВАННЮ	РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ	Б 1	Б 2	РАЗОМ
	Доповіді на семінарських заняттях	5	5	10
	Виконання практичних вправ	5	5	10
	Виконання тестових завдань	5	5	10
	Разом	15	15	30
	САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ			
	Підготовка презентацій і їх захист	10		10
	Написання есе		10	10
	Написання тез доповідей для участі у науково-практичних конференціях		10	10
	Разом	10	20	30
	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (екзамен)			40
	Загальний бал ОК			100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5». Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми,

	<p>– 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,</p> <p>– 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,</p> <p>– 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.</p> <p>0 балів – відповідь відсутня</p>
<p>Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)</p>	<p>5 балів:</p> <p>– 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов’язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв’язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>– 0 балів – відповідь відсутня</p>

Згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Аналіз і оцінювання ризиків є письмовий екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання (по 15 балів за відповідь на 1 питання) та 10 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві	Не зараховано	21-23

помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	(з можливістю повторного складання екзамену)	
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету. З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП. Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти. Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти

актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компонента «Аналіз і оцінювання ризиків» на ЦОДТ.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна

1. Аналіз та методи оцінки ризиків // Луцький національний технічний університет (Elib LNTU), 2024. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/
2. Управління ризиками в проектах // Національний університет «Острозька академія», 2023. Методи запобігання, страхування та поглинання ризиків. URL: https://www.oa.edu.ua/download/Lektsija_8.pdf.
3. Види ризиків та їх показники: навчальні матеріали. 2023. Класифікація внутрішніх та зовнішніх ризиків. URL: <https://naurok.com.ua/vidi-rizikiv-ta-h-pokazniki-359360.html>.
4. Шевченко Н.В. Управління кризовими ситуаціями та ризиками в організації: безпековий аспект/ Актуальні питання економічних наук. 2025. URL: <https://a-economics.com.ua>
5. Теорія ризиків: навчальний посібник для студентів спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» / О.В. Коломойцев, В.І. Панченко, Д.О. Лисиця. Харків: НТУ «ХП», 2025. 408 с.

Додаткова

6. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#>
7. «Статистичний щорічник України»/"Statistical Yearbook of Ukraine" URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm
8. Фінансові ризики: умови страхування// Миколаївський національний аграрний університет, 2024. Операційні та кредитні ризики. URL: <https://kon-insurance.mnau.edu.ua/files/work/26.pdf>.
9. Ваш бізнес - чек-листи для перевірки ефективності роботи вашого підприємства URL: <https://inteltech.com.ua/uk/blogs/vash-biznes-chek-lysty-dlya-perevirky-efektyvnosti-roboty-vashogo-pidpryyemstva>
10. Бойко І.М. Оцінка ризиків фінансової стійкості в державному управлінні: аналітичні інструменти і сфери застосування/ ECONOMICS:time realities, № 3(79), 2025. с. 39-48. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/39.pdf>.

Інтернет ресурси

11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

12. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
13. Офіційна Інтернет-сторінка Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
14. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>
15. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
16. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
17. Міністерство фінансів України. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua>
18. Головне управління статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
19. Quantum – Finance in Perspective. Квантові фінанси в перспективі — 1512463. URL: <http://www.quantummagazine.com/>